VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ERITYISASIANTUNTIJA ELISE LUOVULA
EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNTA
ESITTELY 11.12.2024

Edistetään pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjauksia

- suojelupoliisi saa tehtävänsä kannalta tarpeelliset tiedot poliisilta, vero- ja ulosottoviranomaisilta ja muilta viranomaisilta
- hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa

Tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotetaan muutettavaksi 8 lakia

Rahanpesun selvittelykeskusta koskevat muutokset

Lakiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ehdotetaan, että

Epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen muodosta ja sisällön esittämisen asettelusta rahanpesun selvittelykeskukselle säädettäisiin määräyksenantovaltuus valtioneuvoston asetuksenantovaltuuden sijasta.

Määräyksenantovaltuus olisi tarkoituksenmukaisempi tapa varmistaa epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten tekeminen oikeassa muodossa rahanpesun selvityskeskuksen goAML-sovellkseen kuin asetuksenantovaltuus

4 luku 2 §. *Ilmoituksen muoto ja sisältö ehdotetaan muutettavaksi*

Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta (RAP-laki)

3 § *Täsmennetään tietojen keräämisen, tallentamisen ja rekisteristä poistamisen osalta*

- 17 kohta Biometristen tietojen käsittely → valokuvan ja kasvokuvan tallentaminen, henkilön tunnistamista varten tai käsittely erityisiä teknistä tunnistusmenetelmää hyödyntäen

sallittua, jos se on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä

- Uudet 18 ja 19 kohdat
  - *poliittinen mielipide tai uskonnollinen vakaumus*
  - *etninen alkuperä*
- RAP-lain 3 §:n 7 momentti
  - *viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jolloin on kulunut* kymmenen *vuotta merkinnän tekemisestä*

Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta (RAP-laki)

4 §:n 4 momenttiin lisäys

Rahanpesurekisterin tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä täydennetään, jotta tietoja voitaisiin luovuttaa luottolaitos direktiivin mukaisesti

- Finanssivalvonnalle
- Euroopan keskuspankille tilanteissa, joissa Euroopan keskuspankki toimii pankkivalvojana.

<u>Luottolaitosdirektiivin kansallinen voimaansaattaminen</u>

Tosiasiallisia edunsaajia koskevat rekisteritiedot

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.

- **6 luku 5 §. *Ilmoitusvelvollisen sekä valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen ilmoitusvelvollisuus* ehdotetaan muutetavaksi**

  Tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisteritietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseksi

  1 momenttiin lisätään ”salassapidon estämättä”, jotta edunsaajatietojen ilmoittamiskäytännöt koskisivat kaikkia ilmoitusvelvollisia yhdenmukaisesti

  2 momenttia täsmennetään koska rekisterinpitäjä ei päivitä tietoja rekisteriin vaan kehottaa valvontailmoituksen kohteena olevaa yritystä tai yhteisöä päivittämään tiedot.

Tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisteritietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseksi

Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta (Verotietolaki)

- **Uusi 18 § 15 kohta → oma-aloitteisesti**
- **Uusi 20 § 10 kohta → pyynnöstä**

Verohallinnolle oikeus luovuttaa tietoja PRH:lle salassapitosäännösten estämättä, kun verovalvonnassa tai muutoin havaituilla tiedoilla saattaa olla merkitystä tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisteritietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmentamisessa. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi yrityksen osakkeiden omistajia ja omistusosuuksia koskevat tiedot

Suojelupoliisin tiedonsaannin varmistaminen

- **Tavoite toteutetaan korjaamalla erityislainsäädäntöä,** joissa suojelupoliisin tiedonsaanti oli aiemmin perustunut asemaan esitutkintaviranomaisena.
    - verotietolakia
    - lakia Finanssivalvonnasta
    - lakia Harmaan talouden selvitysyksiköstä
    - Työtapaturma- ja ammattitautilakia
    - Työntekijän eläkelakia
    - Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta

Oikeuskanslerin ennakkotarkastuksesta huomioitavaksi

”kansallisen turvallisuuden” ja ”kansallisen turvallisuuden suojaamisen” käytetään tiedonluovutusperusteena tai tiedonsaantiperusteena

Muoto tulee olla

- "kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta"

Miksi?

- sisältöä ei ole määritelty muualla lainsäädännössä niin täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, että hallituksen esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa siihen olisi sellaisenaan mahdollista tukeutua ilman lisäedellytyksiä tai -kvalifikaatioita.

Perustelut

- Sääntelyltä edellytetään siten yksityiskohtaisuutta, että henkilötietojen suojaan liittyvät käyttötarkoitussidonnaisuus ja tarpeellisuusvaatimus täyttyvät.
- **Ilman lisäkvalifiointia kansallisen turvallisuuden suojaaminen sellaisenaan ei ole Oikeuskanslerin huomion mukaan täsmällisesti ja tarkkarajaisesti määritelty.**
- Tämän vuoksi esityksessä on perusteltu, että tietojen saannin tai tietojen luovuttamisen **perusteen kytkeminen** siviilitiedustelun tarkoitukseen ja siviilitiedustelun kohteisiin toteutetaan siten, että
  - suojelupoliisin tietojen saantia tai tietojen luovuttamista koskevissa säännöksissä käytettäisiin ilmaisun "kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi" **sijasta** ilmaisua "**kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta**”
  - ja säännösten perusteluissa viitattaisiin kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavan toiminnan tarkemman määrittelyn osalta poliisilain 5 a luvun 3 §:ssä säädettyyn.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

ELISE LUOVULA, ERITYISASIANTUNTIJA
ELISE.LUOVULA@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET